me rastos keramikos šukės ir geležinės kaltinės vinys datuojamos XVI–XVIII a. Įžemis prasideda 0,5 m gylyje nuo dabartinio žemės paviršiaus (H_{abs}56, 10).

2. Kastoje vandentiekio 22 m ilgio trasoje (atkarpoje A) kultūrinis sluoksnis yra 0,6–0,7 m storio. Jame rastos senų plytų griuvenėlės, keramikos šukių. 10 metre įžemis prasideda 0,7 m gylyje nuo dabartinio žemės paviršiaus (H_{abs}55,90), o 21 metre – 0,75 m gylyje (H_{abs}55,70).

3. Atkarpų A ir B susikirtimo 3 m ilgio trasoje ir atkarpos B 1–2 metruose kultūrinio sluoksnio storis yra 0,3–0,35 m. Jame rasta brokuotų Liudvikos Karolinos Radvilaitės herbinių koklių ir puoštų stilizuotu augaliniu ornamentu koklių fragmentų ir šukių. Radiniai datuojami XVII a. antrąja puse. Įžemis prasideda 0,4 m gylyje nuo dabartinio žemės paviršiaus (H_{abs}55, 80).

4. Nuo trasos B 19 iki 25 m, po juodos žemės sluoksniu, 0,25 m gylyje, prasideda supiltinės žemės sluoksniai. Nuo 25 m iki trasos pabaigos po velėna – supiltinis sluoksnis. Dabartinis žemės paviršius sukeltas apie 1,4 m. Paskutinis supiltinis žemės sluoksnis – 0,5 m storio, supiltas XX a. pabaigoje valant ežero dugną. Supiltiniuose sluoksniuose rasta keramikos, koklių šukių, datuojamų XVII–XX a.

T. Makovskio Biržų miesto graviūroje pažymėtas tankiai užstatytas kvartalas tarp Reformatų g., Širvėnos ežero pakrantės ir J. Bielinio g. praktiškai netyrinėtas. 1994 m. vykdant žvalgomuosius archeologinius tyrimus buvo iškasti keli šurfai buvusioje „apžvalgos rato“ teritorijoje, t. y. apie 100 m į V nuo kasamos vandentiekio trasos ir prie J. Bielinio g. Nr. 1. Rasto kultūrinio sluoksnio storis buvo 0,3–0,4 m su XVII a. radiniais.

BIRŽAI OLD TOWN AT J. BIELINIO STREET 5

In the construction and water supply piping site at J. Bielinio street 5 in the Biržai Old Town, the area of 30 m² was investigated. In it a cultural layer 0.3–0.7 m thick with finds typical to the 16th–18th centuries was fixed. Potsherds, tile fragments, iron studs were found.

ŽVALGOMIEJI ARCHEOLOGINIAI TYRINĖJIMAI TRAKŲ SENAMIESTYJE

Roma SONGAILAITĖ

2001 m. rugpjūčio–lapkričio mėn. vykdant 0,4 kW elektros tinklų rekonstrukcijos darbus Trakų senamiestyje, nekilnojamosios kultūros vertybės (u – 18) teritorijoje Karaimų–Trakų g. buvo atlikti archeologinių tyrinėjimų darbai. Darbai buvo pradėti be archeologo, todėl darbų pradžioje kastų trasų nespėta užfiksuoti. Fiksacija prasidėjo tik nuo Karaimų g. Nr. 41 namo.

Buvusiuose sklypuose nuo Karaimų g. Nr. 41 iki 31 kultūrinis sluoksnis fiksuotas prie Karaimų g. Nr. 33 namo: 0,6 m gylyje atsidengė 1,2 m ilgio, 0,2 m aukščio akmenų pamatėlis. Akmenys kloti ant įžemio –

žvyro. Jie rišti kalkių skiediniu. Virš jo rastos XVII a. keramikos šukės.

Prie Karaimų g. Nr. 29 ŠV fasado pusės kastoje trasoje rasta labai daug buitinės keramikos ir stiklo šukių, koklių fragmentų. Nustatant kultūrinio sluoksnio storį buvo iškastas šurfas 1 (1 m²). Jis siekia 0,8–1,0 m. Keramika datuojama XVI–XVII a., renesansiniai kokliai – XVII a. pirmąja puse.

1–1,1 m storio kultūrinis sluoksnis su XVII–XVIII a. radiniais fiksuotas Karaimų g. Nr. 25, prie kavinės „Markizas". Tai buvusi Trakų vaivadų teritorija. Žinoma, kad 1670 m. pradėta atstatinėti vaivados Marcijono Oginskio per karą sudeginta sodyba. Buvo pastatyti nauji mediniai rūmai, stovėję ant Galvės ežero kranto beveik statmenai dabartinei Karaimų gatvei. 1958–1959 m. rasti pastato likučiai: 28,9 m ilgio ir 19,7 m pločio su 5,3x6,85 m išsikišimu centre – gatvės pusėje, tačiau jie galėjo būti išplėsti, rekonstruoti po 1688 m. Gretimame pirktame sklype buvo iškastas tvenkinys ir ruoštasi įkurti „itališko" tipo sodą. Be rūmų dar buvo bravoras, virtuvė ir užtvanka prie tvenkinio. Šis sklypas su mediniais rūmais domininkonams atiteko 1700 m. 1760 m. Trakų vaivados jurisdikoje buvusiame miestiečio Prochorovskio sklype stovėjusi jo sodyba: namas ir klojimas.

Atkarpoje įvadams tarp Karaimų g. Nr. 23 ir Nr. 21, prie Karaimų g. Nr. 21 namo fiksuotas 0,5 m pločio buvusio grindinėlio fragmentas. Jis rastas 0,4 m gylyje nuo dabartinio žemės paviršiaus. Prie pastatytos spintos rastas suverstas sluoksnis su plytų griuvenomis ir keramikos šukėmis.

Prie Karaimų g. Nr. 17, ŠV fasado pusėje, 0,5 m gylyje atsidengė akmenys – tai buvusio priestato pamatai. Kultūrinis sluoksnis su XVI–XVII a. keramikos šukėmis nejudintas tik 2 m atkarpoje. Buvusios pusiasalio pilies fosoje iškasti 3 šurfai. Kultūrinis sluoksnis – 0,5 m storio. Šurfuose 3 ir 4 rastas degėsių sluoksnis. Rasta keramika datuojama XVII a.

Teritorijoje tarp Karaimų g. Nr. 9 ir Nr. 11 kultūrinis sluoksnis rastas prie namo Karaimų g. Nr. 9, ant jo paklotas grindinys, rasta plytų griuvenų, keramikos šukių. Šioje vietoje XVII–XIX a. stovėjęs pastatas.

Tarp Karaimų g. Nr. 4 ir Nr. 10 kultūrinis sluoksnis buvo fiksuotas prie Karaimų g. Nr. 4 namo. Jo storis – 0,6 m. Jame daug degėsių, griuvenų. Nuo 1424 m. iki XVII a. pradžios stovėjusi Kristaus gimimo cerkvė, vėliau – domininkonų vienuolynas. Prie Karaimų g. Nr. 10 rastas buvusio grindinio fragmentas.

Atkarpoje nuo Karaimų g. Nr. 26a iki Nr. 28 buvo rastas 0,8 m pločio ir 0,6 m aukščio pamato fragmentas. Trasoje radinių nerasta. Jis galėjo priklausyti prie kenesos stovėjusiems pamatams.

Prie Karaimų g. 36 namo, R kampe rasti sugriautos krosnies kokliai: polichrominiai žvyno ornamentu ir kt. Vienas koklis – karūnėlė (skydininkas laiko skydą su herbu), rastas papilyje (Biržų r.), Biržų pirmajame dvare. Kokliai datuojami XV a. pabaiga – XVI a. praddžia. Tokios apimties archeologiniai tyrinėjimai Trakų senamiestyje suteikė daug vertingos informacijos, papildė istorijos šaltiniuose minimus faktus.

ARCHAEOLOGICAL SURVEY IN THE TRAKAI OLD TOWN

At Karaimų and Trakų streets during reconstruction of the electric network, the archaeological survey was carried out. During it a cultural layer 0.5–1.1 m thick with abundant finds of household and constructional ceramics from the 15th–17th centuries was fixed.